

सर्वसमावेशक केंद्रीय अर्थसंकल्प हवा

लोकनेता न्यूज नेटवर्क

आपल्या देशाचे केंद्रीय अर्थमंत्री निर्मला सीतारामन आज (१ फेब्रुवारी २०२५) सकाळी ११ वाजता नवीन संसद भवनामध्ये सन २०२५-२६ या अर्थिक वर्षाचा देशाचा केंद्रीय अर्थसंकल्प सादर करतील. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी सरकारच्या तिसऱ्या कार्यकाळातील दुसऱ्याव केंद्रीय अर्थमंत्री निर्मला सीतारामन याचा नवीन संसद भवनातील देशाचा चौथा तरतु आपल्या अर्थमंत्री पदाच्या कार्यकाळातील आठवा केंद्रीय अर्थसंकल्प आहे. त्यामुळे देशाचा सर्वांत जास्त वेळा केंद्रीय अर्थसंकल्प मांडण्या नंबर वन झाल्या आहेत. मागील वर्षी 'नवरत्न' ब त्या अगोदर 'सप्तर्षी' अर्थसंकल्प मांडला होता. या वर्षी देशाच्या विकासासाठी केंद्रीय अर्थमंत्री कोणत्यांना नवरत्नांना चालना देणार आहेत हे थोड्याच वेळात समजणार आहे. आपल्या देशाचे पंतप्रधान नरेंद्र मोदी सरकारच्या तिसऱ्या कार्यकाळातील पहिल्या अर्थसंकल्पाचा विचार करता आपल्या मखबली पेटारातून आणलेल्या अर्थसंकल्पात विविध योजनासाठी मोरुंग घोषणा करण्यात आलेल्या होत्या. त्याचे फायदा देशातील किती लोकांना झाला याचे उत्तर देशातील सुजाण नागरिकांना आता शोधावे लागेल. कारण आजीही देशातील गरिबातील गरीब व्यक्तीला अर्थसंकल्प समजलेला नाही. एखादी योजना गावात राबवली गेल्यावर एखाद्या नेत्याचे नाव लिहून स्थानिक नेते सांगत असतात आमच्या लोकनेत्यांनी आपल्या वाढदिवसाची भेट गावाला दिली. त्यामुळे संकल्प बाजूला राहतो आणि वाढदिवस साजरा केला जातो. अशा योजनांपासून गावकच्यांनी दूर राहून शासकीय योजना निःपक्षपातीपणे राबवल्या गेल्या पाहिजेत तरच अर्थसंकल्पाचा अर्थ देशातील गरिबातील गरीब नागरिकांना समजून त्यांच्या हक्कांची जाणीव होईल. आपला देश हा गरीब लोकांचा श्रीमंत देश आहे. त्यामुळे देशात उपलब्ध साधनसामग्रीचा योग्य प्रकारे वापर केला गेला पाहिजे. हे जर झाले असते तर आज भारत गरीबी मुक्त झाला असता. सन २०२२च्या जागतिक असमानता अहवालाचा अभ्यास केल्यास आपल्या देशात एक टक्का लोकांकडे २१

आपल्या देशात आर्थिक विषमता किती आहे
हे सहज लक्ष्यात येते. देशातील जी असमानत
निर्माण झाली आहे ती केंद्रीय अर्थमंत्र्यांना
कमी करण्यासाठी धाडसी निर्णय घ्यावें
लागतील. देशातील सर्वांत जास्त कर देणारा
आपले महाराष्ट्र राज्य आहे. याचा विचार करता
मागील अर्थसंकल्पात आपल्या राज्यातील
मेट्रो विकासाला केंद्रीय अर्थमंत्रांनी अधिवक्ता
पसंती दिली होती. यामध्ये मुंबई मेट्रोसाठी
रूपये १०८७ कोटी, नागपूर मेट्रोसाठी रूपये
६८३ कोटी आणि उपर्युक्त मेट्रोसाठी रूपये ८१५
कोटीची तरतुद करण्यात आली होती. ग्रामीण
रस्ते विकासासाठी रूपये ४०० कोटी, कृषी
परिवर्तन प्रकल्पासाठी रूपये १५० कोटी
मुंबई नागरी परिवहन प्रकल्प रूपये ९००
कोटी व पर्यावरण पूरक, शाश्वत शेतीसाठी
रूपये ५९८ कोटी अशा विविध तरतुद
करण्यात आल्या होत्या. तेहावा त्याची
अंमलबजावणी करण्यात आली का? याचा
मूल्यमापन होणे गरजेचे आहे. कारण य

नोकांना झाला हे महत्वाचे आहे. तरच गरत गरिबी मुक्त होऊ शकतो. यासाठी कंद्रीय अर्थमंत्र्याना या अर्थसंकल्पात ठोस पाय योजना कराव्या लागतील. सध्या शात कंत्राटी हंगामी कर्मचाऱ्यांनासुद्धा तेनासाठी संप करण्याची वेळ येत आहे. या दृष्टीने संकल्प करावा लागेल. रक्षणाच्या सोयी जरी केल्या तरी पदवी पादन केल्यावर त्याला पूर्ण वेतनी पगार निवृत्ती वेतनाचा आधार मिळालाच आहिजे. नोकरी देता आली नसेल तर नोकरी मळेपर्यंत महागाईच्या निर्देशांकाप्रमाणे कारी भत्ता मिळाला पाहिजे. त्यादृष्टीने द्रीय अर्थमंत्र्यांना तरुणाईचा देश हणणाऱ्या पंतप्रधानांच्या स्वप्नपूर्तीसाठी वीन पावले उचलावी लागतील. तरच गराताच्या आर्थिक प्रगतीला गती मिळेल. सेच शासकीय कर्मचाऱ्यांना कराच्या वावडीतून दिलासा द्यावा लागेल. महत्वाची वाब म्हणजे जीवनावश्यक वस्तूचे दर स्थिर राखण्याचे अर्थ आहे.

ମହାକୁଂଭତିଳ ଦୁର୍ଘଟନା

लोकनेता न्यूज नेटवर्क

उत्तर प्रदेशातील प्रयागराज येथे घडलेल्या दुर्घटनेमुळे महाकुंभमेल्याला गालबोट लागले. महाकुंभमेल्यासाठी देशाच्या कानकोपन्यांतून तसेच विदेशातूनही भाविक पवित्र स्नानासाठी येत आहेत. भाविकांची ही संख्या हजारोंच्या नाही तर लाखोंच्या नाही तर करोडोंच्या घरात असल्याने प्रशासकीय यंत्रणेवर ताण निर्माण होणे स्वाभाविक आहे. प्रयागराज येथे महाकुंभ मेल्यात सहभागी होणाऱ्या करोडो भाविकांची संख्या पाहता उत्तर प्रदेश सरकारच्या नियोजनाची खरोखरीच प्रशंसा करावी तितकी कमीच आहे. महाकुंभमेल्यात सहभागी होणाऱ्या भाविकांनी देखील चेंगराचेंगरी होणार नाही, दुर्घटना घडणार नाही, याबाबत सतरक्ता बाळगणे आवश्यक होते. देश-विदेशातील कोट्यवधी भाविकांचे प्रयागराज भूमीवर कोणत्याही आवाहनाशिवाय किंवा निमंत्रण न देता ज्या कारणाने आगमन होते ते निमित्त म्हणजे महाकुंभमेल्या

हात, त नामात्म म्हणज महाकुभमळा.
पद्मपुराणानुसार कुंभोत्सवाच्या दिव्य संगमाच्या वेळी
प्रयागराजमध्ये स्नान करणाऱ्या भाविकांना जन्म-मृत्युच्या
बंधनातून मुक्ती मिळते, म्हणून या पवित्र ठिकाणी जाऊन
स्नान, दर्शन आणि दान केल्याने भाविकांना पुण्य लाभ
होतो. कुंभ राशीची गणना तीन प्रमुख ग्रहांच्या आधारे
केली जाते. कालचक्रमध्ये ग्रहांचा राजा, सूर्य, राणी चंद्रं
आणि ग्रहांचा गुरु याला महत्वाचे स्थान आहे. या तीन
ग्रहांचे विशिष्ट राशीमध्ये होणारे संक्रमण हा कुंभ उत्सवाचा
मुख्य आधार असतो. प्रयागराजमध्ये, गुरु वृषभ राशीत
आणि सूर्य मकर राशीत असल्याने, माघ महिन्यातील
अमावस्येच्या दिवशी चंद्राचा मकर राशीत प्रवेश हा अत्यंत
दुर्मीळ योगायोग निर्माण करतो. महाकुंभमेळ्यात मौनी
अमावस्येला अनन्यसाधारण महत्व असते. या मौनी
अमावस्येला महाकुंभमेळ्यात स्नान करण्यासाठी
देशविदेशातील कोट्यवधी भाविक सहभागी झाले होते.
त्यातच चेंगराचेंगरी झाली. ३० हून अधिक भाविक जखमी झाले आहेत.
हा प्रशासकीय आकडा असला तरी यात वाढ होण्याची
भीती व्यक्त केली जात आहे. मृतांच्या वारसांना उत्तर प्रदेश
सरकारकडून ५० लाखांची मदत जाहीर करण्यात आली
आहे. ही दुर्घटना घडल्यावर उत्तर प्रदेश सरकारने ज्या
प्रकारे पावले उचलली, प्रशासकीय यंत्रणा राबविली,
परिस्थितीवर नियंत्रण मिळविले, या सर्व घटना खोरेखरीच
प्रशंसनीय आहेत. मुठात कुंभमेळ्यात सहभागी कोट्यवधी
भाविकांची संख्या, त्यात झालेली चेंगराचेंगरी, त्यातून निर्माण
झालेली परिस्थिती आटोक्यात आणण्यासाठी योगी सरकारने
राबवलेली पोलिसी यंत्रणा व जखमीवरील उपचारासाठी
आरोग्य व्यवस्था उपलब्ध करून देण्यासाठी राबविलेली
यंत्रणा, जखमींना रुणालयापार्यंत विनाविलंब पोहोचविण्यासाठी
काही मिनिटांमध्ये निर्माण केलेले स्वतंत्र कॉरिडॉर या एखाद्या
चिप्रपटातील कथानकाला साजेसे दृश्य योगी सरकारने
वास्तवात साकारले.

उत्तर प्रदेशचे पोलीस, आरोग्य यंत्रणा, रस्ते व्यवस्था सांभाळणारे वाहतूक पोलीस आणि या सर्वांवर संचलन करणारे उत्तर प्रदेशचे मुख्यमंत्री योगी तसेच या सर्वांचा

वेळोवेळी आढावा घेऊन मार्गदर्शन करणारे पंतप्रधान ने
मोदी हे महाकुंभ मेल्यातील दुर्घटनेनंतर परिस्थिती आटोक्या
आणण्यासाठी उपाययोजनेतील खरे 'देवदूत' ठरले आहेत
असे म्हणेण्येदखील अतिशयोक्तिचे ठरण नाही. महाकुंभमधील
चैंगराचेंगरीच्या दुर्घटनेनंतर पंतप्रधान मोदी सातत्याने मुख्यमंत्री
योगी यांच्या संपर्कात होते. जखर्मींच्या उपचाराबाबत माहिती
जाणून घेत होते. दिवसभारातील व्यस्त कार्यबाहुल्यातून त्यांनी
उत्तर प्रदेशातील घडामोर्डीवर पूर्णपणे लक्ष केंटिंग
केले होते. रवी, चंद्र व गुरु हे गोचरमध्ये विशिष्ट पद्धती
योग जुळून येतो त्या त्या योगावर त्या ठिकाणी कुंभमेव
भरतो. कधी सहा वर्षे, तर कधी बारा वर्षे, तर कधी १४
वर्षांनी हे योग येत असतात. आता जर असा योग स
वर्षांनी आला तर त्यास अर्धकुंभ मेळा म्हणतात. जर असा
योग बारा वर्षांनी आला तर तो पूर्ण कुंभ म्हटला जाए.
आणि असा योग जर १४४ वर्षांनी आला तर तो महाकुंभ
मेळा म्हटला जातो. जानेवारी २०२५ मध्ये उत्तर प्रदेशच्या
प्रयागराजच्या भूमीवर सुरु असलेला महाकुंभमेळा हा देखील
१४४ वर्षांनीच आला असल्याने देशविदेशातील कोट्यवधी
भाविकांचे या ठिकाणी आगमन झाले होते. भाविकांच्या
स्नानासाठी उत्तर प्रदेश सरकारने प्रयागराज परिसरात असंख्य
कुंडांची निर्मिती केली होती. बुधवारी मौनी अमावस्येले
अमृतस्नानापूर्वी गंगा, यमुना आणि सरस्वतीच्या संगमाव
पवित्र स्नान करण्यासाठी दिवसभर मोठ्या प्रमाणात
जनसमुदाय त्रिवेणी संगम परिसराकडे जात असल्याने
दुःखद घटना घडली. ही चैंगराचेंगरी प्रयागराजमधील संगम
घाटाजवळ घडली. संगम घाट हे नाव या ठिकाणाच्या
आकाशमळे पडले आहे.

मुनी स्नान करतात. भाविकही या ठिकाणी स्नानाला सर्वाधिक महत्त्व देतात. उत्तर प्रदेश सरकारने भाविकांच्या स्नानासाठी शेकडोंचा संख्येने घाट बनविले असतानाही संगम घाटावरच स्नान करण्याचा भाविकांचा मोह या दुर्घटनेस प्रामुख्याने कारणीभूत ठरला आहे. भाविकांना मौनी अमावस्येच्या दिनी स्नानासाठी प्रत्येक कुंभमेळ्यात वाढत चाललेली लाखोंच्या संख्येने वाढत जाणारी भाविकांची संख्या पाहता संगम घाटाचे क्षेत्र देखील प्रत्येकेव्ही वाढवले जाते. २०१९ च्या तुलनेत यावेळी गर्दी पाहता संगम घाटाच्या परिसरात वाढ करण्यात आली. याआधी येथे दर तासाला ५० हजार लोक स्नान करू शकतील अशी व्यवस्था करण्यात आली होती. मात्र यावेळी महाकुंभात दर तासाला २ लाख लोकांनी स्नान करण्याची तयारी केली आहे. महाकुंभ मेळ्यात घडलेल्या दुर्घटनेमुळे जगाचे लक्ष या प्रयागराजवर केंद्रित झाले आहे. घटना घडल्यावर घटनेची समीक्षा करण्यासाठी अनेकजण आकलन करत असले तरी घटना घडल्यानंतर घटना सावरण्यासाठी, परिस्थितीवर नियंत्रण मिळविण्यासाठी उत्तर प्रदेशने राबविलेल्या उपाययोजनांची सर्वत्र प्रशंसा केली जात आहे. घटनेचे पडसाद देशाच्या कानकोपन्यांत उमटले असले तरी या घटनेमुळे महाकुंभमध्ये सहभागी होणाऱ्या भाविकांच्या उत्साहावर फारसा परिणाम झाला नसल्याचे दिसून येत आहे. महाकुंभसाठी स्नानादरम्यान कोणत्याही प्रकारची बाधा निर्माण होऊ नये म्हणून पाण्याच्या अंतर्गत भागातही विशेष प्रकारची उपाययोजना उत्तर प्रदेश सरकारने राबविली होती. दुर्घटना क्षणिक काळात होते; परंतु दुर्घटना घडूच नये यासाठी आयोजकांना एक-सव्वा वर्ष नियोजनाची तयारी करावी लागते. कोट्यवर्धीचा सहभाग असलेल्या ठिकाणी कधीही काहीही होण्याची भीती असते. नेमकी चेंगराचेंगरी झाल्याने महाकुंभवर दुर्घटनेचे सावट निर्माण झाले. आयोजन ही सरकारची जबाबदारी असली तरी दुर्घटना घडू नये ही सहभागी होणाऱ्या भाविकांचीही जबाबदारी असते, हे विसरून चालणार नाही.

